

Arbetskrafts BAROMETERN

'03

Utsikterna på arbetsmarknaden
för 74 utbildningar

Information om utbildning och arbetsmarknad 2003:5

Statistiska centralbyrån
2003

Information about Education and Labour Market 2003:5

Labour Market Tendency Survey for 74 Training Categories in 2003

Statistics Sweden
2003

Producent STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Avdelningen för arbetsmarknads- och utbildningsstatistik
Prognosinstitutet
Box 24 300
104 51 STOCKHOLM

Förfrågningar Inger Huggare tfn 08 - 506 948 64

© 2003, Statistiska centralbyrån
Mångfaldigandet av innehållet i denna publikation, helt
eller delvis, är förbjudet enligt lagen (1960:729) om
upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, utan
medgivande från Statistiska centralbyrån

ISSN 1400-3996
ISBN 91-618-1207-2

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2003.11

Förord

Arbetskraftsbarometern är en årlig enkätundersökning gjord bland ett urval av arbetsgivare. Undersökningen syftar till att ge snabb information om arbetsmarknadsläget och utsikterna på arbetsmarknaden för olika utbildningsgrupper. Arbetsgivarna tillfrågas om hur de bedömer tillgången på sökande med en viss utbildning samt hur antalet anställda kommer att förändras på ett respektive tre års sikt. Undersökningens historia, den första gjordes 1959, ger möjligheter till långa tidsserier över utvecklingen på arbetsmarknaden för jämförbara utbildningsgrupper. Årets barometer ger information om 74 olika utbildningsgrupper.

Enkätundersökningen har genomförts av Prognosinstitutet vid SCB. Huvudansvarig för undersökningen är Inger Huggare.

Statistiska centralbyrån i november 2003

Anna Wilén

Allan Nordin

<i>Innehåll</i>	<i>sid</i>
<i>Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att sjunka</i>	6
<i>English Summary</i>	8
<i>Läget på arbetsmarknaden</i>	10
<i>Rekryteringsläget</i>	12
<i>Förändring av rekryteringsläget sedan 2002</i>	12
<i>Andel som sökt personal</i>	13
<i>Framtidsutsikter</i>	13
<i>Rekryteringsläget inom utbildningsområden</i>	14
Övriga områden	14
Teknik och naturvetenskap	15
Samhällsvetenskap	16
Vård	17
Undervisning	18

Arbetsmarknadsläget för olika utbildningar

<i>Teknik</i>	<i>sid</i>		<i>sid</i>
Arkitekter	19	Kemister	35
Civ ing elektronik/datateknik	20	Agronomer	36
Civ ing energi- och elektroteknik	21	Lantmästare	37
Civ ing industriell ekonomi	22	Jägmästare/Skogsvetare	38
Civ ing kemi- och bioteknik	23	Skogsing/-mästare/-tekniker	39
Civ ing lantmäteri	24	Byggutbildade	40
Civ ing maskin-, fordons-, farkosttek	25	Processutbildade	41
Civ ing material- och geoteknik	26	Träutbildade	42
Civ ing teknisk fysik	27	Verkstadsutbildade	43
Civ ing byggnadsteknik	28	Fordons- och transportutbildade	44
Högsk ing el/elektronik/datateknik	29	Elektriker	45
Högsk ing kemi-, bio-, materialteknik	30	Styr- och reglertekniskt utbildade	46
Högsk ing maskin-, fordonsteknik	31	Tele-/Elektronikutbildade	47
Högsk ing byggnadsteknik	32	Energiutbildade	48
Biologer	33	VVS-utbildade	49
Fysiker	34	Jord- och skogsbruksutbildade	50

	<i>sid</i>
<i>Samhällsvetenskap</i>	
Ekonomer	51
Jurister	52
Personalvetare/Beteendevetare	53
Programmerare/Systemerare	54
Psykologer	55
Samhällsvetare	56
Socionomer	57
Handelsutbildade	58
Utbildade för adm tjänster	59

Vård

Apotekare	60
Receptarier	61
Biomedicinska analytiker	62
Arbets terapeuter	63
Sjukgymnaster	64
Läkare	65
Sjuksköterskor, allmän hälso- och sjukvård	66
Sjuksköterskor, specialistutbildade	67
Barnmorskor	68
Social omsorgsutbildade	69
Omvårdnadsutbildade	70
Tandhygienister	71
Tandläkare	72
Tandsköterskor	73
Veterinärer	74

Undervisning

Barn- och fritidsutbildade	75
Fritidspedagoger	76
Förskollärare	77
Bildlärare	78
Idrottslärare	79
Musiklärare	80
Specialpedagoger/Speciallärare	81
Grundskollärare 1-7, ma/no	82
Grundskollärare 1-7, sv/so	83
Grundskollärare 4-9, ma/no	84

	<i>sid</i>
Grundskollärare 4-9, språk/so	85
Gymnasielärare, historia/samhällsvet	86
Gymnasielärare, matematik/naturvet	87
Gymnasielärare, språk	88

Övriga

Bibliotekarier	89
Religionsvetare/Teologer	90
Medieutbildade	91
Restaurang-/Storhushållsutbildade	92

Teknisk beskrivning 93

Bilagor

Förändring av utbildningsgrupper vid övergång till SUN 2000	100
Förändrade utbildningsgrupper	102
Svarsfördelning för utbildningarna	104
Vägledning	106
Blankett	107

Alfabetiskt register 108

Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att sjunka

Andelen arbetsgivare som sökt personal fortsätter att sjunka och är nu nere på 46 procent, vilket är samma nivå som under åren 1995-1997. Det råder dock fortfarande brist på sökanden med yrkeserfarenhet i fråga om drygt hälften av de utbildningsgrupper som ingår i årets Arbetskraftsbarometer, 39 av 74. För endast åtta av utbildningsgrupperna kännetecknas läget av god tillgång på sökanden med yrkeserfarenhet. Dessa är programmerare/systemerare, utbildade för administrativa tjänster, personalvetare/beteendevetare, civilingenjörer med inriktning mot energi-/elektroteknik och teknisk fysik, kemister, gymnasielärare med inriktning mot historia/samhällskunskap och matematik/naturvetenskap. I 22 av utbildningsgrupperna råder brist på nytutexaminerade.

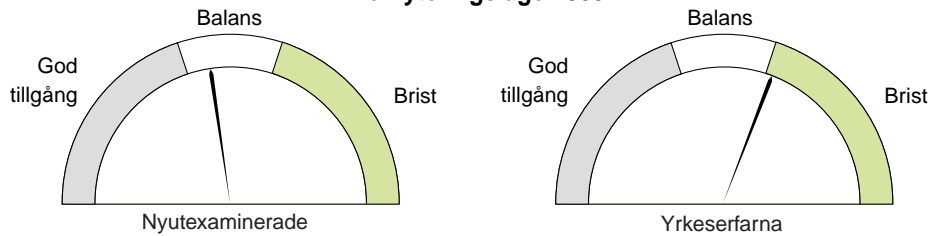
Inom det *tekniska området* har tillgången på både yrkeserfarna och nytutexaminerade ökat. Inom merparten av de undersökta utbildningsgrupperna är det numera god tillgång på nytutexaminerade sökande. Arbetsgivarna uppger dock att det fortfarande är brist på yrkeserfarna inom drygt hälften av utbildningsgrupperna. De personer som arbetsgivarna främst uppger att det är brist på både vad gäller yrkeserfarna och nytutexaminerade är personer med gymnasial utbildning inom VVS, energi, jord- och skogsbruk, verkstad, fordon- och transport, bygg och process. Av de tillfrågade arbetsgivarna med teknisk personal har 41 procent sökt personal det senaste året vilket är tre procentenheter lägre än föregående år. Arbetsgivarnas bedömning av behovet av personal på ett respektive tre års sikt är inte fullt lika optimistisk som förra året. Bedömning är dock att behovet av personal på tre års sikt kommer att öka för närmare 75 procent av utbildningsgrupperna.

Inom det *samhällsvetenskapliga området*, som representeras av totalt nio utbildningsgrupper är det 44 procent av arbetsgivarna som uppger att de sökt personal. Det är tre procentenheter lägre än förra året. De som sökt programmerare/systemerare och personalvetare/beteendevetare uppger att tillgången är god på både yrkeserfarna och nytutexaminerade sökande. Liksom de senaste åren är det brist på socionomer, både yrkeserfarna och nytutexaminerade.

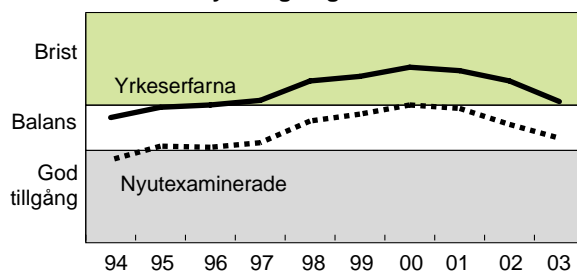
Inom *vårdområdet* uppger arbetsgivarna, av vilka 53 procent sökt personal under det senaste året, att det är brist på yrkeserfarna inom samtliga utbildningsgrupper förutom biomedicinska analytiker, social omsorgsutbildade samt omvårdnadsutbildade, där det råder balans. Liksom förra året är bristen störst på yrkeserfarna läkare. Men det råder också stor brist på receptarier, både yrkeserfarna och nytutexaminerade. Arbetsgivarna är betydligt mer återhållsamma i år än förra året då det gäller förändringen av antalet anställda både på ett och tre års sikt. Man tror att på ett års sikt kommer antalet anställda att öka endast vad avser utbildade inom social omsorg samt omvårdnadsutbildade. På tre års sikt är bedömningen att antalet anställda kommer att öka för knappt hälften av utbildningsgrupperna.

Samtliga 74 utbildningar

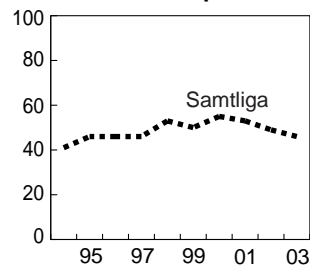
Rekryteringsläge 2003

Rekryteringsläge 1994–2003

Andel som sökt personal

Behov på kort sikt

Grönt markerar gynnsamt läge för de arbetssökande

Inom *undervisningsområdet* har 47 procent av arbetsgivarna sökt personal. Det är 10 procentenheter lägre än förra året. Det råder brist på både yrkeseferna och nytexaminerade förskollärare, fritidspedagoger och specialpedagoger/speciallärare. Däremot uppger arbetsgivarna att det är god tillgång både på yrkeseferna och nytexaminerade gymnasielärare med inriktning mot historia/samhällsvetenskap och matematik/naturvetenskap.

Inom *övriga utbildningsområden* råder stor brist på både nytexaminerade och yrkeseferna religionsvetare/teologer.

För drygt hälften av samtliga utbildningsgrupper görs bedömningen att antalet anställda kommer att öka på tre års sikt. Detta är en betydligt mer återhållsam bedömning än den som gjordes förra året. På ett års sikt är bedömningen att behovet kommer att öka för endast 20 procent av utbildningsgrupperna. Det är framförallt inom teknikområdet man tror att personalstyrkan kommer att öka.

Summary

The survey

The Labour Market Tendency Survey is a sample survey conducted by means of questionnaires and has been published annually since 1959. It provides information about the labour market situation and the outlook for 74 educational and training categories. Of these categories, 56 are higher education programmes. The results are based on a questionnaire which is sent to a sample of Swedish employers. Users of the Labour Market Tendency Survey include:

- study and careers counsellors at employment offices and schools,
- educational planners, and
- people who are on the point of making decisions about their continued education or training, and others who want more information about the outlook for various educational and training categories.

As a rule, the population from which the sample is drawn consists of all places of work in the country with normally at least ten employees. At least two employees must belong to one of the 74 educational and training categories included in the survey. If a category is represented at less than 150 places of work, the sample will include all these places of work. For the remaining categories, a sample of 150 places of work is drawn. The probability of a place of work being included is proportional to its size as expressed in the number of employees with the education or training in question. The questionnaire asks personnel managers for their opinions regarding:

- the supply of applicants with the education or training in question (Good supply/ Adequate supply/ Shortage)
- how the number of employees with this particular education or training will change in one and three years respectively (Increase/ Unchanged/ Decrease).

The personnel managers themselves have to interpret what the alternative answers mean. For example, there is no explanation of what “A good supply of applicants” means.

The 2003 survey

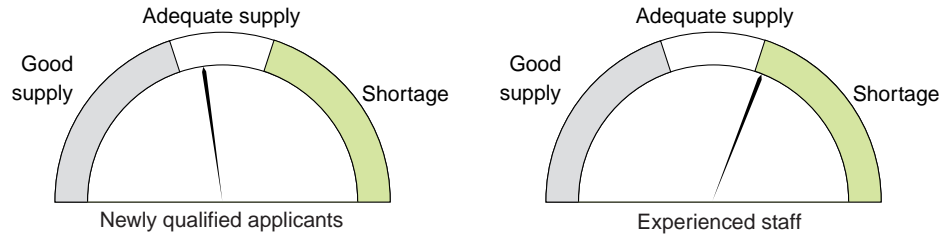
The share of employers looking for personnel is continuing to fall and is currently down to 46 per cent, which is the same level as during the period 1995-1997. However there is still a shortage of job seekers with occupational experience for slightly over half of the 74 educational groups that are included in the Labour Market Tendency Survey. Only eight of the educational groups acknowledge a situation in which job seekers with occupational experience are readily available.

Within the *technology field*, the availability of experienced individuals and new graduates has increased. The availability of newly graduated job seekers is currently good in the majority of the educational groups surveyed. Employers claim however that there is still a lack of experienced individuals in slightly over half the educational groups. The shortage of both experienced individuals and new graduates is seen primarily among individuals with upper secondary education.

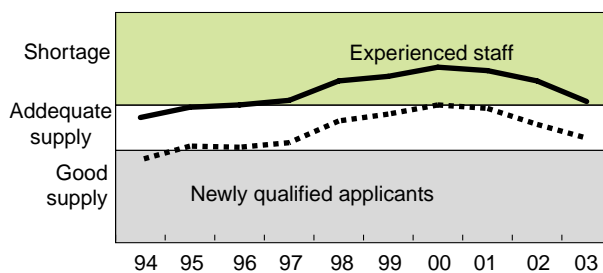
Within the *field of social sciences*, 44 per cent of employers state that they are

All 74 categories

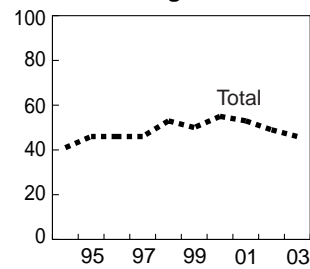
Recruitment situation 2003

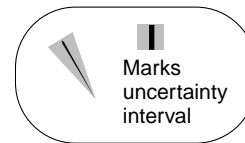
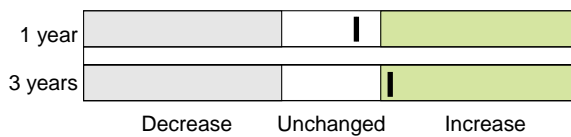
Recruitment situation 1994–2003

Share seeking new staff

Short-term needs

Green marks favourable situation for job applicants

looking for personnel. Those looking for programmers/system analysts and personnel and careers professionals/behavioural scientists state that the availability of both experienced and newly graduated job seekers is good.

Within *the care sector*, employers state that there is a shortage of experienced individuals within all educational groups except biomedical analysts and those educated in social community care and healthcare, which are more balanced. As with the previous year, the largest shortage is for experienced doctors.

Within *the education sector*, 47 per cent of employers have looked for staff, 10 percentage points lower than last year. There continues to be a shortage of both experienced and newly graduated preschool teachers, leisure time childcare workers and special childcare workers/teachers.

For slightly over half of all educational groups, it is considered that the number of employees will increase over a three-year period. This is a noticeably more moderate estimation than last year. Over a one-year period, it is considered that demand will rise for only 20 per cent of the educational groups. It is thought that personnel numbers will rise primarily within technology fields.

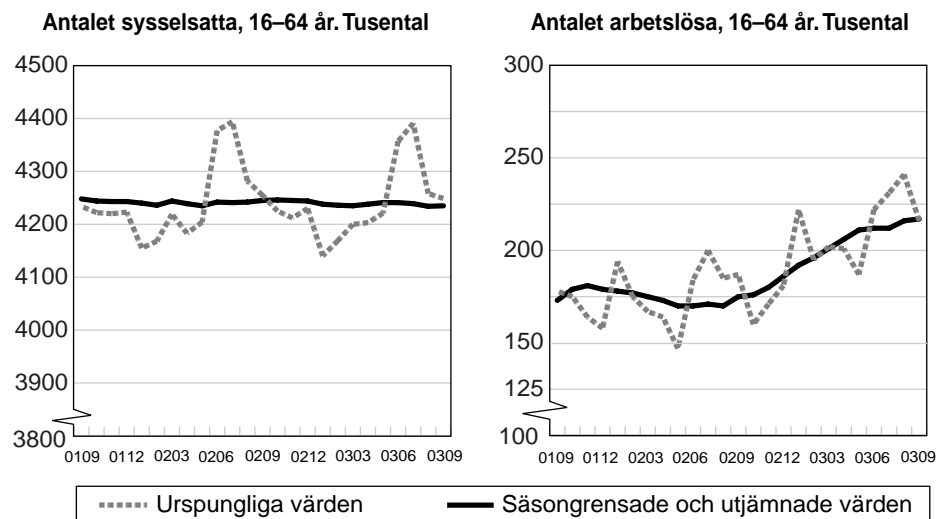
Läget på arbetsmarknaden

Den svenska liksom den globala ekonomiska utvecklingen har varit fortsatt svag under år 2003. Enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU) har arbetslösheten stigit under de senaste tolv månaderna. I september 2003 var antalet arbetslösa 216 000, vilket motsvarar 4,8 procent av arbetskraften. Detta ska jämföras med 187 000 eller 4,2 procent arbetslösa under samma månad förra året. Ökningen i arbetslösheten är störst bland kvinnor i åldersgruppen 16-24 år.

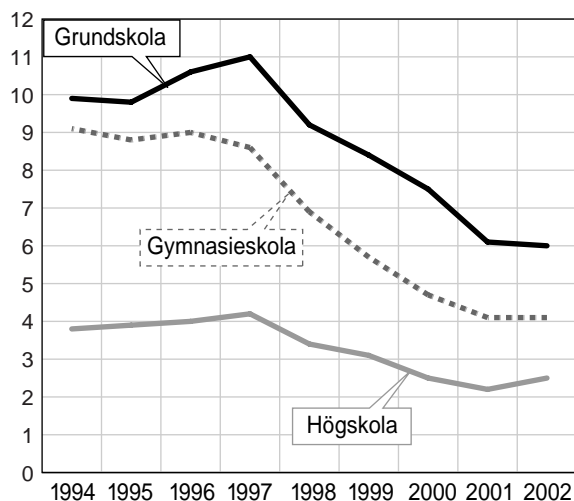
Den totala sysselsättningen är däremot så gott som oförändrad jämfört med föregående år. 4 249 000 personer var sysselsatta i september 2003, vilket motsvarar 74,4 procent av arbetskraften. Antalet undersysselsatta (de som av arbetsmarknads-skäl arbetar mindre än de skulle vilja) har inte heller förändrats mer än marginellt, 216 000 i september i år jämfört med 136 000 under samma månad i fjol. Sysselsättningen inom olika näringsgrenar har däremot förändrats. Inom både företagstjänster och verkstadsindustri har antalet sysselsatta minskat jämfört med föregående år, medan antalet sysselsatta inom utbildningsväsendet har ökat.

Enligt AMS varslades under årets första tre kvartal sammanlagt 53 000 personer om uppsägning. Detta är 8 000 personer fler än motsvarande period förra året. Under september anmäldes sammanlagt 27 000 lediga platser till arbetsförmedlingarna i landet, vilket är 7 000 färre än ett år tidigare. Antalet långtidsarbetslösa har ökat med 22 000 personer på ett år och omfattade 54 000 personer i slutet av september. Andelen långtidsarbetslösa är större bland män än bland kvinnor.

Sysselsättning och arbetslöshet Månadsvis för perioden september 2001 – september 2003

Relativ arbetslöshet för olika utbildningsnivåer. Procent

Arbetslösheten har historiskt sett varit betydligt högre bland lågutbildade än bland högutbildade. I och med att arbetslösheten för lågutbildade har sjunkit i en snabbare takt än för högutbildade, och att arbetslösheten för högutbildade dessutom ökat det senaste året, så har denna klyfta minskat. År 2002 var arbetslösheten 6,0 procent bland grundskoleutbildade, 4,1 procent bland gymnasieutbildade och 2,5 procent bland högskoleutbildade. Medan arbetslösheten för dem med grundskole- och gymnasieutbildning legat så gott som konstant det senaste året så har arbetslösheten ökat bland dem med högskoleutbildning.

Andelen sysselsatta ligger generellt sett högt bland de utbildningsgrupper som redovisas i Arbetskraftsbarometern. Under 2001 var 86 procent av dem som tillhörde dessa utbildningsgrupper sysselsatta, jämfört med 78 procent av hela populationen 25-64 år. Störst andel sysselsatta fanns bland gymnasielärare i matematik/naturvetenskap för vilka sysselsättningen var 98 procent.

Källa: Arbetskraftsundersökningarna (AKU), SCB, Sysselsättningsregistret, SCB och Arbetsmarknadsstyrelsen.

Rekryteringsläget

Rangordning av utbildningar där rekryteringsläget är präglat av ...

god tillgång på sökande

Nyutexaminerade
Programmerare/Systemerare
Civ ing energi- och elektrotekn
Jurister
Civ ing industriell ekonomi
Ekonomer

Yrkeserfarna
Programmerare/Systemerare
Civ ing energi- och elektrotekn
Civ ing teknisk fysik
Gymnasielärare hist/samh.vet
Kemister

brist på sökande

Nyutexaminerade
Receptarier
Energiutbildade
VVS-utbildade
Sjuksköterskor, specialistutb
Sjuksköterskor, allmän

Yrkeserfarna
VVS-utbildade
Läkare
Energiutbildade
Receptarier
Jord- och skogsbruksutb

Det är stor brist på såväl nyutexaminerade som yrkeserfarna receptarier, VVS-utb och energiutbildade.

Förändring av rekryteringsläget

Rangordning av utbildningar där det sedan 2002 blivit ...

lättare att rekrytera

Nyutexaminerade
Tele-/Elektronikutbildade
Civ ing byggnadsteknik
Grukskollärare 1–7, sv/so
Psykologer
Jord- och skogsbruksutbildade

Yrkeserfarna
Civ ing teknisk fysik
Civ ing energi- och elektrotekn
Träutbildade
Grundskollärare 4–9, språk/so
Civ ing maskin-, fordonsteknik

svårare att rekrytera

Nyutexaminerade
Utb för adm tjänster
Energiutbildade
Biomedicinska analytiker
Biologer
Jägmästare/Skogsvetare

Yrkeserfarna
Samhällsvetare
Biologer
Utb för adm tjänster
Jurister
Agronomer

Det har blivit svårare att rekrytera biologer.

Andel som sökt personal

Rangordning av utbildningar där andelen arbetsgivare som sökt personal har varit ...

låg

Utb för adm tjänster
Civ ing industriell ekonomi
Tele-/Elektronikutbildade
Bildlärare
Samhällsvetare
Biologer

hög

Grundskollärare 4–9, språk/so
Läkare
Grundskollärare 4–9, ma/no
Sjukgymnaster
Psykologer
Omvårdnadsutbildade

*Branschtillhörighet har använts för att särskilja handels- och administrationsutbildade. (Handelsutb och Utb för adm tjänster)
För mer information – se sidan 95.*

Andelen arbetsgivare som det senaste året sökt grundskollärare 4–9 är mycket hög.

Framtidsutsikter

Rangordning av utbildningar där arbetsgivarna bedömer att antalet anställda kommer att ...

minska

Till år 2004

–

öka

Till år 2004

Högsk ing el/elektronik/data
Social omsorgsutbildade
Byggutbildade
VVS-utbildade
Restaurang-/Storhush.utb

Många bedömer att behovet av ingenjörer inom elektronik/data kommer att öka. Både på ett och på tre års sikt.

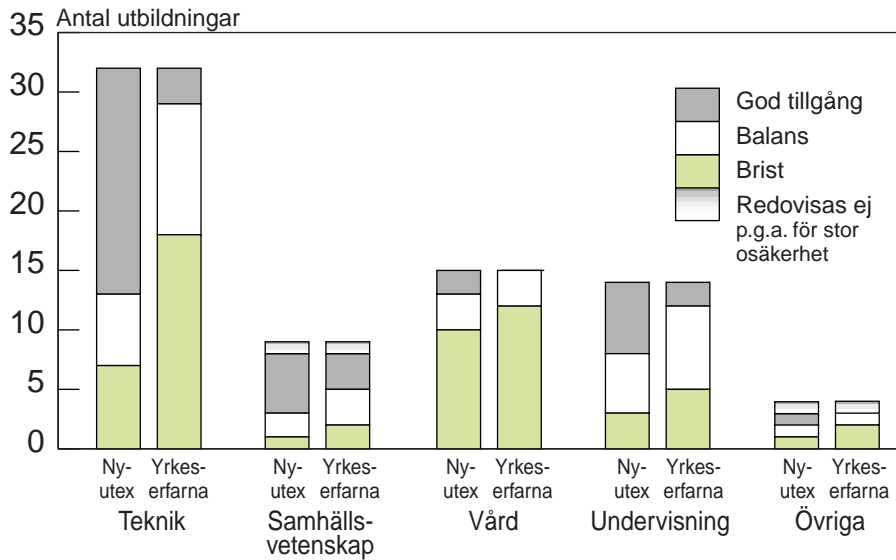
Till år 2006

Utb för adm tjänster

Till år 2006

Civ ing elektronik/datatekn
Högsk ing el/elektronik/data
Högsk ing byggnadsteknik
VVS-utbildade
Högsk ing maskin-, fordon

Rekryteringsläget i olika sektorer 2003

Utbildningar inom sektorn *övriga* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Bibliotekarier

Balans

Restaurang-/Storhushållsutbildade

Brist

Religionsvetare/Teologer

Balans

Bibliotekarier

Brist

Restaurang-/Storhushållsutbildade
Religionsvetare/Teologer

Störst brist

Utbildningar inom *teknik och naturvetenskap* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Civ ing energi- och elektroteknik
Civ ing industriell ekonomi, organisation
Civ ing teknisk fysik
Civ ing kemi- och bioteknik
Civ ing maskin-, fordons- och farkostteknik
Kemister
Högsk ing maskin-, fordons-, farkostteknik
Civ ing byggnadsteknik
Civ ing elektronik/datateknik/automation
Högsk ing el/elektronik/datateknik
Jägmästare/Skogsvetare
Arkitekter
Skogsingenjörer/Skogsmästare/Skogstekn
Högsk ing kemi-, bio- och materialteknik
Tele-/Elektronikutbildade
Civ ing lantmäteri
Biologer
Agronomer
Fysiker

Balans

Högsk ing byggnadsteknik
Civ ing material- och geoteknik
Elektriker
Lantmästare
Träutbildade
Styr- och reglertekniskt utbildade

Brist

Jord- och skogsbruksutbildade
Processutbildade
Verkstadsutbildade
Fordons- och transportutbildade
Byggutbildade
Energiutbildade
VVS-utbildade

God tillgång

Civ ing energi- och elektroteknik
Civ ing teknisk fysik
Kemister

Balans

Fysiker
Civ ing industriell ekonomi, organisation
Högsk ing kemi-, bio- och materialteknik
Civ ing kemi- och bioteknik
Biologer
Civ ing elektronik/datateknik/automation
Civ ing maskin-, fordons- och farkostteknik
Högsk ing maskin-, fordons-, farkostteknik
Jägmästare/Skogsvetare
Träutbildade
Högsk ing el/elektronik/datatekn

Brist

Skogsingenjörer/Skogsmästare/Skogstekn
Agronomer
Arkitekter
Tele-/Elektronikutbildade
Lantmästare
Civ ing material- och geoteknik
Civ ing lantmäteri
Processutbildade
Styr- och reglertekniskt utbildade
Civ ing byggnadsteknik
Byggutbildade
Elektriker
Fordons- och transportutbildade
Verkstadsutbildade
Högsk ing byggnadsteknik
Jord- och skogsbruksutbildade
Energiutbildade
VVS-utbildade

Störst brist

Utbildningar inom *samhällsvetenskap* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Programmerare/Systemerare
Jurister
Ekonomer
Personalvetare/Beteendevetare
Psykologer

God tillgång

Programmerare/Systemerare
Utb för adm tjänster
Personalvetare/Beteendevetare

Balans

Utb. för adm tjänster
Handelsutbildade

Balans

Handelsutbildade
Ekonomer
Jurister

Brist

Socionomer

Brist

Samhällsvetare
Socionomer

Störst brist

Utbildningar inom *vård* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Apotekare
Arbetssterapeuter

Balans

Sjukgymnaster
Omvårdnadsutbildade
Social omsorgsutbildade

Balans

Omvårdnadsutbildade
Social omsorgsutbildade
Biomedicinska analytiker

Brist

Veterinärer
Tandhygienister
Tandsköterskor
Biomedicinska analytiker
Läkare
Barnmorskor
Tandläkare
Sjuksköterskor, allmän
Sjuksköterskor, specialistutbildade
Receptarier

Brist

Arbetssterapeuter
Apotekare
Tandsköterskor
Sjukgymnaster
Barnmorskor
Sjuksköterskor, allmän hälso- och sjukv
Sjuksköterskor, specialistutbildade
Tandhygienister
Veterinärer
Tandläkare
Receptarier
Läkare

Störst brist

Utbildningar inom *undervisning* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Gymnasielärare, hist/samhällsvet
Barn- och fritidsutbildade
Gymnasielärare, mat/naturvet
Grundskollärare 1-7, sv/so
Gymnasielärare, språk
Grundskollärare 4-9, språk/so

God tillgång

Gymnasielärare, hist/samhällsvet
Gymnasielärare, mat/naturvet

Balans

Grundskollärare 1-7, ma/no
Bildlärare
Idrottslärare
Musiklärare
Grundskollärare 4-9, ma/no

Balans

Gymnasielärare, språk
Barn- och fritidsutbildade
Grundskollärare 4-9, språk/so
Bildlärare
Idrottslärare
Musiklärare
Grundskollärare 1-7, sv/so

Brist

Specialpedagoger/Speciallärare
Fritidspedagoger
Förskollärare

Brist

Grundskollärare 1-7, ma/no
Grundskollärare 4-9, ma/no
Förskollärare
Fritidspedagoger
Specialpedagoger/Speciallärare

Störst brist